

Padělek Košického aršíku na žlutém papíru

Košické vydání můžeme do jisté míry nazvat Hradčanami druhé republiky, a nejen proto, že je rovněž prvním, ale i pro hlubokou specializaci, kterou umožňuje. O jeho oblíbě svědčí i vysoké ceny, dosahované za zajímavé položky na aukcích – Košický aršík nevyjímaje. To samozřejmě přitahuje padělatele, kteří se zaměřují zejména na výrobu celistvostí s košickými známkami, ale troufají si i na fantaskní varianty známek a aršíků, které ve skutečnosti jako pravé ani neexistují.

FRANTIŠEK BENEŠ

Před časem jsme se seznámili s odbarvenou hodnotou 13 K, vydávanou za zkusmý tisk (viz F2/08), dnes si představíme aršík s obarveným papírem. Jde o exemplář, který se na našem trhu pohybuje už řadu let a za tu dobu vystřídal několik majitelů. Od aršíku standardního se liší barvou papíru, která je žlutá místo bílé. Pravost této odchylky má potvrzovat připojený dopis, z něž vyplývá, že má jít o odlišnou variantu barvy papíru (obrázky obou na protější straně).

Rovnou si řekněme, že aršík je padělkem ke škodě sběratelů (jak si dále ukážeme), a tak nemůže být pravý ani k němu přiložený dopis. To, že je po dlouhou dobu brali vážně i zkušení badatelé, svědčí o účinnosti zásady padělatelů, že drzé čelo je lepší než popluzní dvůr – a rovněž o tom, že touha vlastnit neobvyklou zajímavost může převážit nad zdravou nedůvěrou i u jinak opatrného filatelisty.

Papír aršíku je skutečně žlutý, ale to je také jediné, co ho odlišuje od papíru aršíků standardních. Jinak je stejného druhu a jakosti a v průhledu vidíme stejný rastr ze světlejších bodů (připomíná papír známek emise Hradčany)¹⁾ a nepravidelné mramorování. Při prohlídce v UV záření (modrá trubice) je v hmotě papíru zkoumaného aršíku (z přední i zadní strany) viditelná nezáměrná příměs krátkých vláken obsahujících opticky aktivní (oz) látku, zcela stejných, jaká se vyskytují u aršíků standardních. Pro úplnost dodejme, že zkoumaný aršík je bez lepu.

Změna barvy jeho papíru byla provedena nejspíš ponořením do lázně obsahující žluté barvivo. To samozřejmě působilo i na povrch barev tiskových, na němž při schnutí upělo. Pokud by potiskovaný papír byl skutečně žlutý, musely by se ofsetové barvy jevit stejně, jako u běžných aršíků. Při prohlídce zkoumaného exempláře ve velkém zvětšení (já jsem použil 200x) však vidíme, že tomu tak není - nejvíc je to patrné na známce hodnoty 6 K. Ta je totiž modrá, a tak žluté barvivo na jejím povrchu vytvořilo malá místa se slabým odstínem do zelena. Obdobná změna je patrná i na šedočerné známce hodnoty 5 K, na jejímž povrchu je rovněž místy patrný upělý slabý žlutý odstín. Všechny tři hlavní tiskové barvy jsou navíc matné a tlumenější.

Pod UV lampou je na horním okraji zadní strany zkoumaného aršíku patrný nepravidelný úzký tmavší pruh; jde zřejmě o důsledek nestejné rychlosti schnutí papíru po vyjmutí aršíku z barvicí lázně.

Z uvedených zjištění vyplývá, že jde o padělek, na který je třeba si dát pozor. Zkoumaný exemplář totiž zřejmě není jedináčkem; jak vyplývá z přiloženého do-

pisu, měly s ním být zaslány dva takové kusy. I když tento dopis byl napsán dodatečně, údaj o existenci dvou aršíků na žlutém papíru může být pravdivý – a možná jich padělatel dokonce zhotovil i víc.

Dopis měl nepochybně sloužit ke zvýšení důvěryhodnosti odlišného aršíku. Při jeho formulaci se však padělatel dopustil několika nepřesností. Vydávání poštovních známek v Košické vládě mělo v kompetenci ministerstvo pošt (které vedl František Hála)²⁾, tedy stejně jako za první republiky (tehdy to bylo ministerstvo pošt a telegrafů; posledním ministrem byl v roce 1938 Vladimír Kajdoš, pak byl resort zrušen). Ministerstvo dopravy, uváděné v označení odesílatele dopisu, se jím zabývalo za protektorátu, kdy po Heydrichově správní reformě ministerstvo dopravy a techniky protektorátní vlády spadalo pod hlavní VIII. oddělení úřadu říšského protektora – doprava a technika. Oddělení IX. – spoje a pošty – nemělo v protektorátní vládě protějšek. To platilo i po zřízení Německého státního ministerstva pro Čechy a Moravu, které v roce 1943 nahradilo úřad říšského protektora.

Text dopisu je psán česky, obsahuje však slovenské výrazy, například křestní jméno údajného odesílatele či slovo „splnomocnený“ u adresáta. Tím má být JUDr. J. Smutný (zřejmě jde o Jaromíra Smutného, doktora práv, diplomata a později kancléře prezidenta Beneše, který v té době v Košicích skutečně pobýval).³⁾

Poměrně výstižně je datován dopisu, 16. dubna 1945. První číslo časopisu Rozhledy filatelistů ze 4. 6. 1945 uvádí, že aršík vyšel už 14. dubna; třetí číslo časopisu Čs. filatelie z 11. 8. 1945 uvádí jako datum vydání 25. 7. (shodně s Věstníkem ministerstva pošt ze dne 18. 7.). Současně však konstatuje, že se aršíky dostaly mezi filatelisty dřív, už 15. dubna.

To všechno jsou však nahodilosti, které uvádím jen na okraj, a pro posuzování nepravosti dopisu mají jen omezený význam. Padělkem by samozřejmě byl i v případě, že by jej zhotovitel sepsal formálně správně (takhle nám ale ulehčil práci).

Celá věc na mě činí dojem, že jde o výrobek velmi podobný padělkům „skupiny P“, o nichž nyní Filatelie na pokračování otiskuje seriál článků. I u nich padělatel vybavil některé své výrobky „přívodními dopisy“ či jinými materiály, které měly zvýšit jejich důvěryhodnost v očích sběratelů. Oklamal tak dokonce i některé tehdejší znalce. Pro čtenáře Filatelie to ale není žádná novinka, o některých takových případech referovala ve Znalecké hlídce už před deseti lety (např. v článku Zkusmé tisky Moskevského vydání – unikáty, nebo falza? v F8/2004) - a budeme se jim věnovat i v budoucnu. ■

ČESKOSLOVENSKÁ POŠTA

NÁVRAT
PREZIDENTA
REPUBLICY
DO VLASTI

KOŠICE
APRÍL
1945

1945

Dr. Ing. Jozef Kalenda,
Ministerstvo dopravy.

Košice, 18. dubna 1945.

Příloha 1.

Vysoce věžený pán
p. JUDr. J. Smutný,
vyslanec a splnomocněný ministr,
v Košicích.

V příloze dovoluji si věžený pane mi-
nistře zaslati dva aršíky známek tisknutých na žlutě odstí-
něném papíře.

S projevem oddané úcty

Detail zezadu v průhledu

¹⁾ Tak papír aršíku popisuje už časopis Československá filatelie v č. 3/1945 na s. 34.

²⁾ V úvahu by připadal i úřad pověřence pro pošty; ve sledovaném období šlo o pátý Sbor pověřenců (což byl vládní orgán na osvobozeném území Slovenska; působil od 11. 4. do 18. 9. 1945), který vedl G. Husák a funkci pověřence pro pošty zastával Ján Ševčík. Právě „úředník Pověřence pro pošty a telegr., nyní přednosta Ředitelství pošt a telegr. v Ban. Bystrici Dr. Ján Páříčka“ poskytl košickým novinám Demokrat ze dne 14. dubna 1945 informace o přípravě a vydání Košické emise, které pak ve svém prvním (a pod tímto názvem jediném) čísle přetiskl časopis Rozhledy filatelistů ze dne 4. 6. 1945.

³⁾ Smutný zůstal kancléřem i po Benešově abdikaci a prezidentskou kancelář vedl do konce roku 1948. V létě roku 1949 odešel i s rodinou Londýna, kde podle údajného exprezidentova přání (některé prameny uvádějí, že i za jeho předchozí finanční podpory) v roce 1950 založil a až do své smrti v roce 1964 vedl Ústav dr. Edvarda Beneše pro politické a sociální studium.